

DE REKENTREIN

Handleiding bij
rekenactiviteiten

Een handleiding bij rekenactiviteiten voor intergenerationeel leren

Getallen en rekenen zijn overal: in de supermarkt, in recepten, op klokken. Introduceer je kind met de wereld van getallen in het dagelijkse leven. Deze handleiding laat manieren zien om dit te doen. Samen op zoek gaan naar dagelijkse getallen is niet alleen leuk, maar geeft kinderen en volwassenen ook vertrouwen.

Deze handleiding is bedoeld voor vrijwilligers en ouders die aan de slag gaan met gecijferdheid. De handleiding bevat voorbeelden van activiteiten uit elk van de drie categorieën uit De Rekeningtrein:

1. Het lezen van prentenboeken
2. Het spelen van spelletjes
3. Activiteiten uitvoeren in en om het huis

De activiteiten (en bijbehorende materialen) zijn overzichtelijk bij elkaar gebracht. Binnen elk categorie gaat de handleiding in op belangrijke elementen van begeleiding, zoals hoe een activiteit kan worden uitgevoerd, welke vragen er gesteld kunnen worden, en hoe aanpassingen kunnen worden gemaakt.

Veel plezier!

1 Samen een (reken)prentenboek lezen

1.1 Waarom doe je dit?

Samen een boekje (voor)lezen is een goede en ontspannen activiteit om samen met je kind te doen en kan met wat aanpassingen ook voor gecijferdheid en rekenen van waarde zijn. Het lezen van prentenboeken samen met je kind is belangrijk voor de ontwikkeling van taal en van gecijferdheid. Je kunt bij het (voor)lezen van prentenboeken samen met je kind verschillende activiteiten doen en bespreken die met gecijferdheid te maken hebben, zoals tellen, vergelijken, vormen herkennen.

1.2 Hoe lees je samen een (reken)prentenboek?

Voor deze activiteit heb je een prentenboek nodig. Dit kan een normaal prentenboek zijn of een rekenprentenboek. Het kind kan een prentenboek uitzoeken om te lezen. De ouder of vrijwilliger leest en bekijkt samen met het kind het prentenboek, zowel de voorkant als de inhoud. Als het kind al kan lezen kan het kind ook het prentenboek voorlezen aan de ouder of vrijwilliger.

De ouder/vrijwilliger vraagt het kind niet steeds om uitleg, maar neemt bij het (voor)lezen uit het prentenboek een vragende en onderzoekende houding aan. De kinderen nemen dit over en raken zo actief bij het verhaal betrokken. De ouder leest en stelt vragen om het kind aan het denken te zetten. Het is eigenlijk net als bij een normaal boek, maar meer gericht op ook de gecijferde aspecten van de prenten. Vaak geeft de inhoud van het prentenboek aanleiding om met dit onderwerp door te gaan.

Bron: Divahav

1.3 Welke vragen kun je stellen tijdens en na het lezen?

- Wat zie je allemaal? Welke vormen zie je allemaal?
- Hoeveel bloemetjes, wolkjes, cirkels enzovoorts zie je op deze pagina?
- Wat is groter/langer: object A of object B?
- Hoe groot/lang/zwaar denk je dat object A is?

1.4 Hoelang duurt het en voor welk niveau is het geschikt?

Het lezen en bespreken van een (reken)prentenboek duurt ongeveer 15 minuten. De activiteit is breed toepasbaar voor verschillende leeftijdsgroepen (4-8 jaar) en verschillende niveaus. Niveaus kunnen worden verhoogd door de rolverdeling, het boek, en de vragen die worden gesteld in de gesprekken tijdens en na het lezen.

2 Samen een bordspel met dobbelstenen spelen

2.1 Waarom doe je dit?

Het spelen van (reken)spellen in een gezin met kinderen is belangrijk in de ontwikkeling van gecijferdheid. Ook spelen sociale vaardigheden zoals om de beurt spelen en tegen je verlies kunnen een belangrijke rol. Door samen met je kind te spelen, ontwikkel je op een speelse manier verschillende aspecten die met gecijferdheid te maken hebben, zoals bijvoorbeeld: het tellen van stippen/ogen op dobbelstenen en het herkennen van de patronen, of het tellen van stapjes op een speelbord en het herkennen van getallen bij de vakjes. Met wat aanpassingen kunnen spellen van nog meer waarde zijn voor gecijferdheid en rekenen.

2.2 Hoe speel je samen een bordspel met dobbelstenen?

Voor deze activiteit heb je een bordspel nodig met dobbelstenen. Voorbeelden zijn ganzenbord en mens erger je niet. De ouder of vrijwilliger legt aan het kind uit hoe het spel werkt. Bij de meeste bordspellen wordt er met één of twee dobbelstenen gegooid en geeft dit het aantal stappen op het bord aan. De bordspellen worden gespeeld als een normaal spel, maar kan door vragen meer gericht worden op ook de gecijferde aspecten van de spellen.

2.3 Welke vragen kun je stellen tijdens het spelen

- Wie gooit het hoogst en mag dus beginnen?
- Wie het jongst/oudst/grootst/kleinst is mag beginnen!
- Hoe weet je dat deze dobbel "vijf" is?
- Hoeveel stappen mag je zetten?
- Waar begin je en kom je dan uit?
- Wat moet je gooien om het einde te bereiken?
- Hoeveel zijn de dobbelstenen samen?

2.4 Hoelang duurt het en voor welk niveau is het geschikt?

Het spelen van een bordspel duurt ongeveer 25 minuten. De meeste bordspellen zijn aan te passen voor verschillende leeftijdsgroepen (4+ jaar) en niveaus. Bij jonge kinderen kan eventueel een dobbelsteen worden gebruikt met minder vlakken. Voor kinderen die al goed kunnen tellen kan er gebruik worden gemaakt van twee dobbelstenen waardoor ze moeten optellen of doortellen.

3 Samen spelen en ontdekken in en om het huis

3.1 Waarom doe je dit?

Veel activiteiten in en om het huis zijn geschikt om samen met je kind te doen en daarbij specifiek aandacht te besteden aan de beginnende ontwikkeling van gecijferdheid/rekenen. Dat kan bijvoorbeeld bij:

- Tafeldekken: tellen van borden, messen, vorken etc. hoe en waar leg je die neer op tafel
- De was doen: sorteren op soort of kleur; programma kiezen - hoelang duurt het? Wat is de temperatuur?; wasmiddel toevoegen: hoeveel nodig? Hoeveel keer kun je nog wassen?; opruimen en opvouwen: wat hoort bij wat? sokken in paren, tellen, opvouwen zodat het past in de kast
- Koken en bakken: afmeten en wegen, hoeveelheden per persoon, tijd instellen, recepten volgen etc.

Tijdens het uitvoeren van zo'n activiteit voeren ouder en kind een gesprek. Daarbij laat de ouder /vrijwilliger het kind nadenken, handelen en praten over gecijferdheid.

3.2 Hoe ontdek je samen in en om het huis?

In de keuken kun je samen met je kind tellen, meten en afpassen met een maatbeker of wegen met keukenweegschaal. Je kunt dat doen als je aan het koken of bakken bent. De ouder/vrijwilliger kan bijvoorbeeld aan het kind vragen om een maatbeker te vullen tot een bepaalde hoogte of om iets te wegen op de keukenweegschaal of om voor iedereen in huis twee boterhammen klaar te leggen of te tellen hoeveel eieren er nog zijn. Het kind kan dan laten zien en daarbij vertellen hoe het dat doet. Kinderen die al wat ouder zijn en getallen tot 100 of 1000 kennen kun je vragen om ook met de getallen op de maatbeker en de weegschaal te werken.

3.3 Welke vragen kun je stellen?

Afhankelijk van de activiteit kun je vragen:

- Hoeveel heb je nodig?
- Is dit al genoeg?
- Waar past meer in: in het kopje of het glas?
- Tot welk streepje moet je 250 ml vullen?
- Wat is zwaarder de appel of de ui?
- Wat is meer/minder/zwaarder/lichter?

3.4 Hoelang duurt het en voor welk niveau is het geschikt?

Het meten en wegen in de keuken kan 10- 15 minuten duren. Als het kind het leuk vindt kan het bijvoorbeeld zelf allerlei dingen wegen om uit te vinden wat zwaarder is, of kan met water en de maatbeker uitzoeken waar meer in past. De activiteit is breed toepasbaar voor verschillende leeftijdsgroepen (4-8 jaar) en verschillende niveaus. Kinderen die al honderdtallen herkennen kunnen bijvoorbeeld met de maatbeker of de weegschaal precieze hoeveel heden afmeten. Jongere kinderen kunnen de maatbeker met behulp van een kopje tot een bepaalde hoogte vullen.

3.5 Maak ruimte voor experimenteren

Ruimte geven om te experimenteren levert vaak verwondering en inzichten op! Samen de tuin, huis- of slaapkamer opmeten met een touwtje van een meter daagt kinderen enorm uit om vindingrijk te worden. Een recept voor koekjes precies maken en een zelf bedachte verhouding geeft andere resultaten, proef de verschillen.

De garage, de schuur, de keukenkasten en lades liggen vol met materialen die uitdagen tot experimenteren rondom gecijferde dingen. Een doos met inspirerende materialen is in ieder huis snel samengesteld!